

I hvilken grad og på hvilken måte kan personvern utøves på kollektivt nivå?

Personvernkonferansen 2021

Luca Tosoni, juridisk seniorrådgiver

3. desember 2021

1. Personvern i det digitale samfunnet: en kollektiv problemstilling

2. Kollektiv håndhevingsmekanisme for personvern
 - Personvernforordningen artikkel 80
 - Direktiv (EU) 2020/1828 (Direktiv om beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser)

3. Personvern som en kollektiv grunnleggende rettighet?
 - Den europeiske unions charter om grunnleggende rettigheter
 - Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK)

Personvern i det digitale samfunnet: en kollektiv problemstilling

- Personvern er en individuell rettighet, men med kollektive implikasjoner
 - F.eks. Cambridge Analytica-saken viser dette
- Stadig mer krevende å utøve informativ selvbestemmelse på individnivå
 - Consent management; digital hygiene; utøvelse av barns rettigheter; genetiske data osv.
- Regelverket for personvern blir mer og mer komplekst
 - Mangel på tilstrekkelig kunnskap blant enkeltpersoner

Utøvelse av rettigheter på vegne av registrerte – GDPR Art 80

Hvilke rettigheter?

- Rett til å klage til en tilsynsmyndighet
- Rett til et rettsmiddel overfor en tilsynsmyndighet
- Rett til et rettsmiddel overfor en behandlingsansvarlig eller databehandler
- Rett til erstatning (til en viss grad)
- Hva med andre rettigheter?

Hvem kan gjøre det og under hvilke betingelser?

- Organisasjoner
 - Ideelle (not-for-profit)
 - Opprettet i samsvar med nasjonal rett
 - Vedtektsfestede formål i allmennhetens interesse
 - Aktive på personvernområdet
- Tilleggskrav
 - Fullmakt fra den registrerte, med mindre det er unntak under nasjonal rett (N/A i NO)
 - Retten til erstatning gjennom en representant må være uttrykkelig fastsatt i nasjonale rett (N/A i NO)

Utøvelse av rettigheter på vegne av registrerte – GDPR Art 80

Praktisk erfaring med artikkel 80

- De siste årene har det dukket opp nye organisasjoner som er aktive på dette området, og de som allerede var aktive tidligere har styrket seg:
 - The European Consumer Organisation (BEUC)
 - European Center for Digital Rights (NOYB)
 - Forbrukerrådet
 - Osv.
- Artikkel 80 har først og fremst blitt brukt for å klage til en tilsynsmyndighet
 - Grinder-saken i Norge (Forbrukerrådet/NOYB)
 - Google-saken i Frankrike (NOYB)
 - Amazon-saken i Luxembourg (La Quadrature du Net)

Noen juridiske utfordringer

- Kan konkurrenter saksøke for brudd på personvernforordningen?
- Må et brudd på rettigheter til en bestemt registrert identifiseres?
 - Sak C-319/20, *Facebook Ireland* (pending)
- Er det en forutsetning for å tilkjenne erstatning at det konstateres en skade (utover ren misforståelse) i tillegg til et GDPR-brudd?
 - Sak C-300/21, *Österreichische Post AG* (pending)
 - Sak C-340/21, *Natsionalna agentsia za prihodite* (pending)

Trender

- Fra *collective complaints* til *collective redress* (class actions)?

Direktiv om beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser

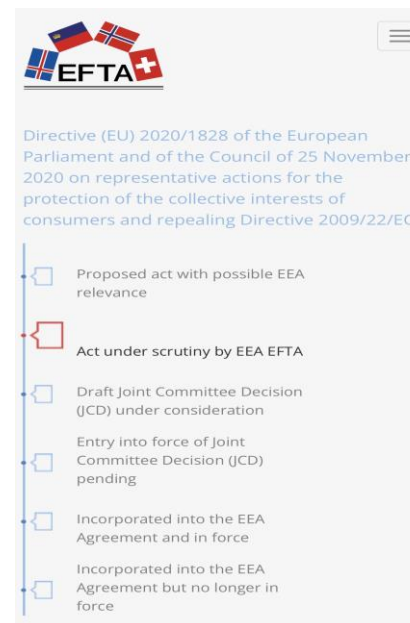
Direktiv 2020/1828 (Collective Redress Directive)

- Introduserer regler for å sikre at det er et system med gruppesøksmål for å beskytte forbrukernes kollektive interesser på en rekke områder, **inkludert personvern**
- Administrative myndigheter eller domstolene gis kompetanse til å:
 - ❑ Treffe avgjørelser om at en handling er forbudt og skal stanses
 - ❑ Treffe avgjørelser om erstatning til skadelidte forbrukere
- Medlemsstatene skal utpeke organisasjoner som anses kvalifisert til å representere forbrukernes kollektive interesser overfor administrative myndigheter eller domstolene
- I EU: implementering innen 2022; ikrafttredelse fra juni 2023

EØS-relevant?

- Til diskusjon
 - ❑ Hjemmel for direktivet er EU-traktatens artikkel 114 (indre marked)
 - ❑ Ulike syn på behovet for å implementere direktivet i Norge
 - Er regler i tvisteloven kapittel 35 nok?

“We are waiting for the implementation of the Directive on collective redress, which will definitively give noyb and other consumer organizations more muscles to enforce users’ rights. We also closely follow the development of big class actions in the Netherlands for violations of the GDPR. It is a new era for digital rights enforcement!” – Romain ROBERT, senior lawyer at noyb.

Personvern som en kollektiv grunnleggende rettighet?

EU-domstolen:

«begrepet opplysninger om juridiske personer skiller seg helt fra begrepet personopplysninger om fysiske personer, slik det er fastsatt i EU-retten. Fysiske personers rett til beskyttelse av personopplysninger knyttet til dem er en grunnleggende rettighet garantert av artikkel 8 nr. 1 i Den europeiske unions charter om grunnleggende rettigheter. [...] Derimot er opplysninger om juridiske personer ikke underlagt tilsvarende beskyttelse i EU-retten» (C-620/19, *J & S Service*, § 46)

EMD:

Fant at juridiske personer under visse omstendigheter omfattes av beskyttelsen i EMK artikkel 8

- ❑ F.eks. Artikkel 8 gjaldt beslagleggelse av et selskaps elektroniske data lagret på en server (*Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway*, Appl. No. 24117/08)

Hva er relevansen av denne forskjellen under EØS-avtalen?

- ❑ Charter gjelder ikke i EØS, men prinsippet om rettslig homogenitet må respekteres

Takk for meg!

postkasse@datatilsynet.no
Telefon: +47 22 39 69 00

datatilsynet.no
personvernbloggen.no